

Handläggare
Marie Haesert
Telefon: 08-50825086

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Delbetänkandet - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21)

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/665

Förvaltningens beslut

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat delbetänkandet - *Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld* (SOU 2024:21). Utredningen har analyserat och föreslagit en ny och mer inkluderande målformulering för att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt att omformulera det nuvarande delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Utredningen betonar vikten av att se jämställdhetspolitiska delmål som en helhet och att arbetet mot våld bör vara samordnat och inkluderande.

Förslaget till nytt delmål ska tydligt ange vilka våldsformer som omfattas: *Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.* Livscykelperspektivet stärks i delmålet för att tydliggöra att målet omfattar individer genom hela livet och att det är skillnader i våldsutsatthet utifrån ålder och andra livssituationer. Enligt utredningens bedömning kommer förslagen enbart få ekonomiska konsekvenser ur ett statsfinansiellt perspektiv och inte någon påverkan för exempelvis kommuner och regioner.

Förvaltningen instämmer i utredningens förslag om att inte införa ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare ställer sig förvaltningen bakom förslaget att införa ett nytt inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas, oavsett kön.

Förvaltningen kommer att följa de ekonomiska konsekvenserna då utredningen i sitt slutbetänkande ska redogöra för detta vid ett eventuellt nytt jämställdhetspolitiskt delmål.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat delbetänkandet - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21). Övrig remissinstans är stadsledningskontoret.

Ärendet

Regeringen beslutade den 3 augusti 2023 att tillsätta utredningen *En stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck*.¹ Utredningens uppdrag syftar bland annat till att föreslå hur området hedersrelaterat våld och förtryck kan få ökat fokus i jämställdhetspolitiken och i samhället. Enligt direktiven har utredningen fyra deluppdrag, varav det första deluppdraget redovisas i detta delbetänkande. Enligt direktivet ska utredningen i delbetänkandet:

- Analysera och bedöma om det bör införas ett särskilt delmål om att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck och, oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag på hur ett sådant jämställdhetspolitiskt delmål kan formuleras.
- Analysera och lämna förslag på en ny och mer inkluderande målformulering för det nuvarande delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Analysera och bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck

Utredningen har identifierat skäl som talar för ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck. Det handlar främst om att frågan kan gynnas av att synliggöras genom den politiska markeringen som ett jämställdhetspolitiskt delmål innebär. Utredningen bedömer dock att det finns fler argument som talar emot att införa ett sådant särskilt delmål.

Ett skäl emot är Sveriges internationella åtaganden i Istanbulkonventionen som behandlar våld mot kvinnor och våld i hemmet tillsammans med hedersrelaterat våld och förtryck. Dessutom föreskriver konventionen att medlemsstaterna ska ha en samordnad politik på området.

Ett annat argument som talar emot ett särskilt delmål är att det försvårar för regeringen att styra och följa upp de verksamheter som ska arbeta med att upptäcka, motverka och förebygga våldet. De

jämställdhetspolitiska delmålen syftar till att uppnå det riksdagsbundna målet som lyder att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Det är därför viktigt att delmålen hålls på en övergripande nivå. Det finns redan ett jämställdhetspolitiskt delmål som avser arbetet mot våld och ytterligare ett sådant delmål skulle innebära en överlappning.

Utredningen gör också bedömningen att ett särskilt delmål i sig inte gynnar de som utsätts för våld och deras tillgång till stöd och skydd. Ett särskilt delmål kan signalera att hedersrelaterade ärenden helt skiljer sig från ärenden som handlar om andra våldsformer, till exempel våld i nära relationer. En sådan signal kan medföra flera risker i det praktiska arbetet mot våldet, till exempel kan det göra det svårare att få till ett förutsättningslöst möte med våldsutsatta personer och därmed höja tröskeln för att söka hjälp.

Mot bakgrund av detta föreslår utredningen att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska synliggöras genom en ny inkluderande målformulering av det sjätte delmålet. Hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett allvarligt samhällsproblem och utredningen visar att arbetet behöver utvecklas och intensifieras. Det handlar om att öka kunskapen och förståelsen i samhället i stort men också att öka kunskapen och utveckla arbetsmetoder och formerna för uppföljning hos de yrkesverksamma som möter utsatta och utövare.

Av utredningens direktiv framgår att oavsett ställningstagande i sak ska utredningen föreslå hur ett särskilt delmål kan formuleras. Utredningen föreslår att ett sådant mål kan lyda: *Hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.*

Analysera och lämna förslag på en ny och mer inkluderande målformulering för det nuvarande delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Utredningen bedömer att de utmaningar som finns för att uppnå det sjätte delmålet bäst möts genom ett samlat och integrerat delmål mot våld. Mot bakgrund av detta föreslår utredningen ett nytt inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas: *Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.*

Förslaget grundar sig på att de jämställdhetspolitiska delmålen bör vara övergripande och att delmålet mot våld bör hållas samman. Ett skäl till förslaget är att mäns våld mot kvinnor är ett väl inarbetat

begrepp. Begreppet beskriver på ett tydligt sätt det största jämställdhetspolitiska problemet inom det sjätte delmålet, nämligen att det finns en strukturell maktobalans mellan kvinnor och män i samhället där mäns våld mot kvinnor är den yttersta konsekvensen. Våld upprätthåller denna obalans och därför bör mäns våld mot kvinnor fortsatt vara portalbegrepp i det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet.

Begreppet våld i nära relationer läggs till för att målet ska bli mer inkluderande. Våld i nära relationer inkluderar till exempel hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relationer och pojkar och män som utsätts för våld av närstående flickor och kvinnor. Det är grupper som redan i dag omfattas av den nuvarande nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor men som inte tydligt har ingått i delmålet.

Hedersrelaterat våld och förtryck bör också ingå i det sammanhållna jämställdhetspolitiska delmålet för att tydliggöra att det är ett prioriterat område. Hedersrelaterat våld och förtryck har flera särskiljande drag som kräver särskild kunskap och uppmärksamhet. Ett exempel är att förtrycket och våldet utförs eller sanktioneras av en vidare krets, i många fall av ett kollektiv, som ofta utgörs av den egna familjen eller släkten.

Även utnyttjande i prostitution och människohandel bör ingå i målet för att visa vikten av att samhället motarbetar och förebygger denna våldsform. Alla former av människohandel är präglade av könade maktrelationer, men prostitution och människohandel för sexuella ändamål är särskilt könat. Majoriteten av de utsatta är flickor och kvinnor, och våldsutövarna är oftast män. Det finns också en särskild utsatthet bland hbtqi-personer och personer med funktionsnedsättning.

Förslaget innefattar också att livscykelperspektivet stärks i delmålet för att tydliggöra att målet omfattar individer genom hela livet och att det ska beakta skillnader i våldsutsatthet utifrån ålder och andra livssituationer. För att kunna uppnå jämställdhet behövs ett effektivt och brett våldsförebyggande arbete som involverar män och pojkar och som motverkar destruktiva maskulinitetsnormer och stereotypa föreställningar om kön och sexualitet. Utredningens bedömning är också att detta behövs för att bland annat stärka fokus på förebyggande insatser.

Dessa slutsatser och förslag är avsedda att leda till en mer effektiv och samordnad politik för att bekämpa våld och förtryck i samhället. Utredningen betonar att arbetet mot våld är en fråga för hela samhället och att politiska delmål behöver kompletteras med mer detaljerade och verksamhetsnära styrsignaler.

Konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen bedömer att förslaget om ett nytt inkluderande delmål enbart får ekonomiska konsekvenser ur ett statsfinansiellt perspektiv då förslaget kan komma att innebära en förflyttning av kostnader från ett eller flera utgiftsområden till ett eller flera andra. Vidare bedöms inte att förslaget får några samhällsekonomiska konsekvenser för exempelvis regioner och kommuner.

Förslaget kan få positiva konsekvenser för brottsligheten eftersom ett tidigt våldsförebyggande arbete samt återfallsförebyggande insatser kan motverka ny brottslighet. Det bör också få positiva konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förslaget kan också underlätta möjligheten att nå de integrationspolitiska målen. Utredarna kommer i slutbetänkandet lämna förslag på en eller två strategier som föreslår hur arbetet ska bedrivas framåt samt redogöra för de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 21 augusti 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 22 augusti 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialförvaltningen ser positivt på utredningen *En stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck* som bland annat syftar till att föreslå hur hedersrelaterat våld och förtryck kan få ökat fokus i jämställdhetspolitiken men också i samhället.

Som utredningen lyfter finns det både för och nackdelar med ett särskilt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen instämmer dock i utredningens förslag om att inte införa ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen lyfter att de jämställdhetspolitiska delmålen bör vara övergripande och delmålet mot våld bör hållas samman, och för att tydliggöra att hedersrelaterat våld och förtryck är ett prioriterat område bör även det ingå i det övergripande jämställdhetspolitiska delmålet. Hedersrelaterat våld och förtryck har utmärkande drag som kräver specifik kunskap och uppmärksamhet. Ett exempel är att förtrycket och våldet ofta utförs eller sanktioneras av flera personer, i många fall av ett kollektiv, som ofta utgörs av den egna familjen eller släkten.² Förvaltningen håller med om att dessa specifika

utmaningar tydligare kan adresseras om hedersrelaterat våld och förtryck ingår i det övergripande delmålet.

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag att införa ett nytt inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas, oavsett kön. Att tydliggöra de olika våldsformerna som ingår underlättar tolkningen av delmålet omfattning och ska inte ses som helt skilda varandra. Som ett exempel överlappar utnyttjande i prostitution med mäns våld mot kvinnor, då en stor andel av de som utsätts i prostitution är kvinnor och en majoritet av våldsutövarna är män.

Förvaltningen välkomnar slutbetänkandets ambition om att presentera förslag om samordnad styrning från regeringen och att vidare utreda och tydliggöra omfattning och avgränsning av människohandel ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningen instämmer med utredningen att det är viktigt att begreppet mäns våld mot kvinnor fortsatt står med eftersom det är ett väl inarbetat begrepp. Vidare ställer sig förvaltningen bakom att inkludera våld i nära relationer och att det i delmålet finns ett tydligt livscykelperspektiv. Som framgår i utredningen om hur målet är formulerat idag kan det uppfattas som otydligt vad som ingår i delmålet – exempelvis synliggörs inte våld i ungas nära relationer. Unga personer är i större utsträckning än äldre utsatta för våld i nära relationer,³ men det finns relativt få studier i Sverige med fokus på ungas våldsutsatthet och behovet av mer kunskap är stort. Att tydliggöra livscykelperspektivet är viktigt för att visa att delmålet även omfattar främjande och tidigt våldsförebyggande arbete.

Enligt utredningens bedömning kommer förslagen enbart få ekonomiska konsekvenser ur ett statsfinansiellt perspektiv och inte någon påverkan för exempelvis kommuner och regioner.

Förvaltningen anser att de ekonomiska konsekvenserna måste säkerställas ytterligare i slutbetänkandet. Förvaltningen kommer fortsatt att följa detta då utredarna i slutbetänkande kommer presentera förslag på strategier om hur arbetet ska bedrivas framåt samt redogöra för de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss - Delbetänkandet - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21)

³ Våld i ungas parrelationer. Rapport 2021:15 Brottsförebyggande rådet

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-07-15
Maria Karlsson, Bitt. avdelningschef	2024-07-15